

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/fotografia/100309,Pamiatki-rodziny-Stachlewskich-we-wroclawskim-Archiwum-IPN.html>

ARTYKUŁ

Pamiętki rodziny Stachlewskich we wrocławskim Archiwum IPN

Autor: JUSTYNA STAROŃ 28.01.2021

Ponad tysiąc darczyńców zaufało Instytutowi Pamięci Narodowej i przekazało bądź udostępniło swoje najcenniejsze pamiętki w ramach projektu Archiwum Pełne Pamięci.

Do Oddziałowego Archiwum IPN we Wrocławiu zgłosiła się pani Danuta Grotowicz, aby przekazać do zasobu rodzinne pamiątki dotyczące jej samej oraz jej rodziców: Tadeusza i Władysławy Stachlewskich. Przekazane artefakty są związane z losami rodziny podczas II wojny światowej.

Z Puszczy Białowieskiej do Buzułuku

Tadeusz Stachlewski urodził się 21 października 1899 r. w Łękwie, był synem Dionizego i Sabiny z Rudnickich. Z wykształcenia był inżynierem leśnikiem i od 1926 r. pracował w tym zawodzie. Przed wojną, razem z rodziną najpierw mieszkał w nadleśnictwie Piotrków¹ (zatrudniony na stanowisku adiunkt leśny), następnie w nadleśnictwie Browsk (obecnie województwo podlaskie). Jego żoną była Władysława *de domo* Górzyńska, urodzona 1 czerwca 1901 r. jako córka Stanisława i Felicji. Mieli jedną córkę – Danutę Zofię, urodzoną 8 listopada 1932 r.

Pamiątki rodziny Stachlewskich

(fot. Wioleta Ługowska)

W wyniku represji wobec ludności polskiej ze strony sowieckiego okupanta Stachlewskich deportowano w głąb ZSRS 10 lutego 1940 r. razem z innymi leśniczymi i osadnikami wojskowymi ze wschodnich terenów Polski.

Leśnicy z okolic Puszczy Białowieskiej zostali przewiezieni do Obwodu Kemerowo².

30 sierpnia 1941 r. Stachlewskich skierowano z miejscowości Tisul (tam zesańcy pracowali głównie w kopalni złota) do Buzułuku, gdzie formowały się oddziały Armii Andersa. Tadeusz Stachlewski służył w piechocie, był plutonowym, został odznaczony Medalem Wojska (nadawanym żołnierzom wojsk lądowych PSZ) oraz Medalem Wojny 1939–1945 (*War Medal*). Zdemobilizowano go 20 sierpnia 1947 r.

Matka i córka w Armii Polskiej

Władysława Stachlewska z córką została przewieziona do Iranu³. Przebywały w obozie przejściowym w Ahwazie, gdzie Władysława rozpoczęła pracę w Ekspozyturze Delegatury Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej jako referentka Ewidencji Biura Ruchu Ludności (28 VIII 1942 - 15 I 1943), potem jako zastępczyni kierownika Działu Ewidencji (15 I 1943 - 29 II 1944). Odeszła z pracy na własną prośbę, ponieważ wstąpiła w szeregi Pomocniczej Służby Kobiet. Wcześniej, 29 grudnia 1943 r., ukończyła trzymiesięczny kurs teoretyczno-praktyczny dla sióstr pogotowia sanitarnego. Przeszła również miesięczny Kurs Podoficerski dla ochotniczek zorganizowany przez Dowództwo Jednostek Terytorialnych na Środkowym Wschodzie oraz działała w dowództwie szkół junaków. Do Polskich Sił Zbrojnych wstąpiła 8 marca 1944 r. W 1946 r. została odznaczona Medalem Wojska (Qassasin, 1 XII 1946 r.).

Danuta Stachlewska podczas pobytu na Bliskim Wschodzie była uczennicą Szkoły Młodszych Ochotniczek, którą kierowały: Maria Kościałkowska (jako dyrektorka) i Zofia Sychowska (jako komendantka).

Stachlewscy do Polski z Palestyny powrócili 13 września 1947 r. Tadeusz Stachlewski zmarł 3 grudnia 1973 r., Władysława odeszła 8 września 1995 r. Oboje pochowano we Wrocławiu. Danuta została lekarzem stomatologiem i obecnie mieszka we Wrocławiu.

Rodzina Stachlewskich

Władysława, Zofia i Tadeusz

Pamiętki rodziny Stachlewskich

(fot. Wioleta Ługowska)

Zbiór pamiątek

Na zbiór pamiątek przekazanych przez panią Danutę *de domo* Stachlewską Grotowicz (IPN Wr 758) składają się: dokumenty dotyczące Tadeusza i Władysławy Stachlewskich, pamiątki Danuty Grotowicz z okresu pobytu w Szkole Młodszych Ochotniczek (m.in. pocztówki oraz odznaka), naszywka żołnierska „Poland”, książka *Przygody Sindbada Żeglarza* Bolesława Leśmiana z dedykacją Michała Tokarzewskiego-Karaszewicza dla Danuty Grotowicz oraz zbiór fotografii z czasu pobytu Stachlewskich na Bliskim Wschodzie (głównie zdjęcia Danuty z koleżankami ze szkoły).

Dzięki podarowanym przez panią Danutę Grotowicz pamiątkom mamy możliwość zapoznania się z tym, jak w tak trudnych czasach, podczas zsyłki na Syberię, a potem tułaczki po Bliskim Wschodzie, można było zachować pamięć o Ojczyźnie i pracować na jej rzecz oraz podtrzymać pamięć o tych, którzy w czynny sposób zabiegali o to, by najmłodszy – mimo odległości od Polski – nie podlegali procesowi wynarodowienia, dzięki zapewnieniu im dostępu do edukacji.

¹ Zob. *Almanach Leśny. Rocznik personalny administracji lasów państwowych*, cz.1 *Imienny wykaz personelu Administracji Lasów Państwowych*, Warszawa 1933, s. 157.

² Zob. *Wśród śniegów i bagien tajgi. Relacje leśników deportowanych w 1940 roku z ziem wschodnich II Rzeczypospolitej w głąb Związku Radzieckiego*, oprac. Józef Broda, Poznań 2004.

³ Zob. *Polacy przebywający w Teheranie*, „Polska Walcząca – Żołnierz Polski na Obczyźnie” 1942, nr 50, s. 7.

COFNIJ SIĘ